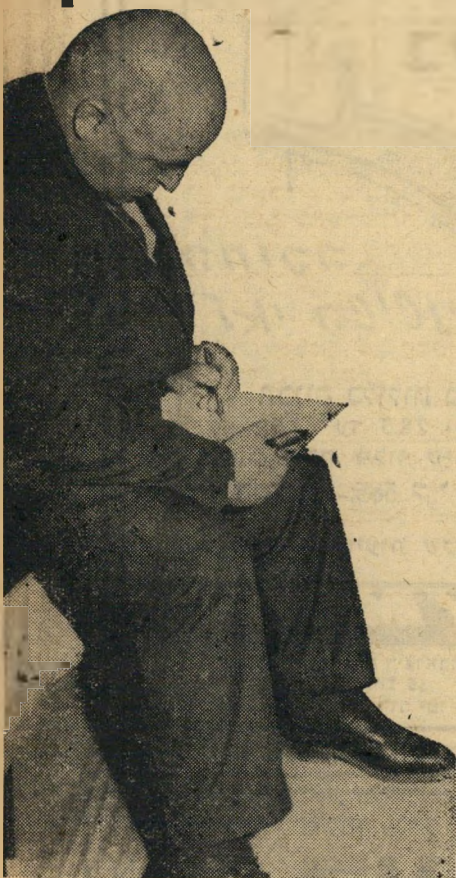

פינחס ספיר מעניק מיליונים, משחרר מתשלום ריבית בנקאית, דוחה פרעון חובות, משחרר הלוואות מהצמדה לדולאר — וכל זאת רק לאנשים שהוא בוחר. מדוע?

החשבון הסודי

מנהלי הבנק לממשלה בדרישה, כי זו תערוך לאותן הלוואות. ההסכם אותו השיגו: ערבות ממשלתית ל-80% מערך ההלוואה, הניתנת בניגוד להגיון הבנקאי, בהתאם למשאלותיו של השר. ומה שי' הרגיו את ספיר לאחרונה, היתה העובדה כי פרטי משאלותיו עברו מפה לפה, נודעו בדיוקנות לכלכלנים ובעלי עסקים. הרתיחה אותו העובדה כי במו"מים ש' מנהלים אותו גורמים משקיים, יש והם מציינים לפניו עובדות נוקבות: הגה, מי פעל זה השיג ריבית נמוכה ומיפעל אחר שוחרר מדמי עמלה. תן גם לנו אותם תנאים.

במקרים מסויימים אף צייטטו בפניו את תוכנו המדוייק של ההמלצות אותן נתן ספיר. דוגמאות, שסביבן נרקמו כבר תילי תילים של פירושים ורכילות, לא חסרו. אופ"א, מיפעל הסקסטיל שהוקם על ידי קבוצת משקיעים ארגונינאים באופקים, קיבל ארבעה מיליון ל"י. רק 35% מ' הסכום הוצמדו. לעומתו קיבל איזחז — מיפעל המייצר מכשירי ניתוח — הלוואה הצמודה במלואה. תעשיות אילין בע"מ קיבלו הלוואה בריבית של 6% בלבד. לאביק — מיפעל לתכשירים רפואיים — נקבע שיעור הריבית ל-8%.

כרגיל, גובה הבנק לפיתוח התעשייה אחוז אחד מסכום הלוואה כעמלה. גב"ם — חברה לפיתוח מקרקעין — לא שילמה כלל עמלה. אסבסטוס וכימיקלים, המייצרת סרטי בלמים, שילמה 1.66% דמי עמלה.

בשנת 1963 בוטלה ההצמדה, ונקבע ה' סדר חדש: שיעור ריבית של 8%, בתוספת 4% פרמיה, כתחליף להצמדה. אך הכלל לא התייחס כולום. יוצאים מן הכלל היו חביבי ספיר.

אילין קיבל 1.3 מיליון ל"י בריבית 10% (במקום 12% שהם הריבית הרגילה בתוספת הפרמיה). סקסטיל בית שאן קי' בלה 1.7 מיליון ל"י ב-8%. כיתן דימונה 5 מיליון, חלקם ב-6% וחלקם ב-8%. אך חרף כל ההטבות שהעניק ספיר למקורביו, היו מקרים שהלווים לא היו מסוגלים לפרוע את תשלומי הריבית ב' מועדם. כאן הוכיח שר האמ"ת כי הוא ידיר של אמת: המלצותיו הפכו את ה' ריבית חישקל להלוואה בפני עצמה.

משען זמשען

ל' אחרונה התנהל משאומתן בין הני' הלת הבנק לבין שר האוצר, המיסחר והתעשייה. הבנק טען כי אין הוא יכול לשאת בנטל ההטבות אותן מחלק ספיר. מנהליו טענו כי מדיניות זו גרמה ל' דילול הכנסות הבנק. המוי"ם עודנו ב'

חוץ, בנק אלרן, בנק פריכטונגר, בנק ל' יצוא והבנק הישראלי לתעשייה. גם משקיעים זרים, שרובם יהודים, לא חסרו ברשימה. דוגמה אופיינית: קרן ה' קהילות היהודיות במערב גרמניה.

באוסף נבדד כזה לא נימצא אף גורם שרצה להניח את כספו על קרן הצבי, או שהסכים לראות את כספו יורד ל' סמיין. ובגישתם העיסקית של גורמים אלה היה טמון למעשה מקור החיכוכים עם שר האמ"ת. כי הוא לא הניח ל' דברים להתגלגל מבלי להתערב, והתער' בות שלו שזה הוץ. תעזי על כך טכניקת מתן הלוואות, כפי שהיא קיימת בבנק לפיתוח התעשייה.

מיפעל המעויינין בהלוואת פיתוח מסנה את בקשתו המנומקת אל חטיבת התעשייה במשרדו של ספיר. כלכלני המשרד בודקים את הבקשה, לאור מידת התאמתה לצרכי משק המדינה, במסגרת התחזית לפיתוח התעשייה. חוות דעתם מועברת למועצה לענייני תקציב הפיתוח, הפועלת ליד פיג' חס ספיר. ואישור המועצה הופך את ה' מיפעל לזכאי לקבלת הלוואה, המתבצעת, לרוב, באמצעות הבנק לפיתוח התעשייה. אך הבנק לא נתן כספים כפזרן עיוור. מומחיו בודקים את הבקשה בשניה, ה' פעם מנקודת המבט של סיכויי ההחזרה והריחיות, חוות דעתם של מומחי הבנק מועברת לידי מועצת המנהלים, לצורך אי' שורה הסופי.

עד כאן הכל סביר, עד שכבוד השר מתערב. והתערבותו נוגעת לשלוש נק' דות מכריעות: ההצמדה, הריבית ועמלת הבנק.

ידיד של אמת

ספיר נודהג להביע את משאלותיו ב' נקודות אלו, ומשאלותיו מובנות כ' פקודה. הוא מורה לבנק להעניק הלוואה בשיעור ריבית מסויים למיפעל אחר, וב' שיעור ריבית קטן יותר למיפעל אחר. מיפעל אחד מקבל הלוואה שכולה מוצמדת לדולאר, בו בזמן שמיפעל אחר מקבל אותה רק כשחלקה מוצמד. הכל בהתאם למש' לותיו של השר, אפילו שמשאלות אלה מנוגדות לדעת מומחים ולא עומדות בשום התאמה להגיון הכלכלי.

לפעמים הוא מייעץ לתת למיפעל מסויים הלוואה ללא תשלום עמלה לבנק, בעוד שמיפעלים אחרים מקבלים הלוואה דומה ומשלמים עמלה. במקרים רבים משתנה שיעור העמלה, ושוב, הכל בהתאם ל' רצונו של השר.

מוצפים בבקשות כאלה, מצד ספיר, פנו

הטלפון סירטר במשרדי הבנק לפיתוח התעשייה בתל-אביב, והמרכזנית הודיעה על שיחת חוץ מירושלים. קולו של פינחס ספיר נשמע רגז.

שר האוצר, המיסחר והתעשייה קבל, ב' שיחה עם מנהלי הבנק, כי חותרים מתתיו, תוקעים סכין בגב מדיניות הפיתוח שהוא מנהל. הוא לא ידע לקבוע שמי' מי אחראי לפעולות הודון, אך ציין כי בתוגי' הנהלת הבנק מצוי מוליף אחר, או מספר מדליפים, המפריחים את סודות הבנק ה' חוצה.

סוד רוגזו של ספיר היה טמון בעצם אישיותו. כי שר האמ"ת (אוצר, מיסחר ותעשייה) ידוע מזה שנים כדוקטטור ה' פיתוח של ישראל, איש המפתח כל דבר, בכל מקום, לטוב ולרע.

חסידיו מציינים תדיר, כי הוא המנוע ה' מניע את פיתוח התעשייה בישראל. יריביו טוענים כי הפיתוח הלווה שגעונו הפרטי; שגעון המוביל אותו, מלבד אל מסכי ה' יומנים בבתי הקולנוע, שם הוא נראה חונק מפעלים ומיח אבני-פינה מדי-שבוע, ליצירת גן-עדן לתעשיינים מפקפקים, ה' מפיקים רווחי-ענק לא מוצדקים, על חש' בון משלם המיסים הישראלי. דוגמה לכך: שערויית גימי לוי, שהיתה קשורה כולה בשמו ובפעולותיו של פינחס ספיר. לכן היה זה רק טבעי כי ידו של ספיר תורגש גם בבנק לפיתוח התעשייה.

התערבות יקרה

בנק לפיתוח התעשייה, שעליו ר' רגז השר, הוקם ביולי 1959, לשם מילוי תפקיד מוגדר: ביצוע הלוואות הפיתוח ה' מאושרות. הצורך בהקמתו נבע בראש וראשונה מן המציאות הכלכלית של ה' מדינה, מן הצורך להסדיר את הורמת מאות מיליוני הל"י, שהעניקה הממשלה מתקציבה, למפעלים קיימים ולמפעלים מוקמים.

גם ללחץ של גורם בינלאומי אדיר, כמו הבנק העולמי, היה חלק בהקמת ה' בנק. הבנק העולמי — שהוא למעשה בנק אמריקאי — מתנה את מתן הלוואותיו בהבטחת רוחחיות. הוא דרש שישראל תסדיר את חלוקת הכספים, בהם הוא קשור, כנהוג בעולם, בצורה בנקאית.

על מיסדי הבנק לפיתוח התעשייה נבנו, בשלב הראשון, ממשלת ישראל, בנק לאומי, בנק הפועלים, בנק דיסקונט, חברת העובדים והתאחדות בעלי התעשייה. היה זה משולש אדיר: המדינה, ההון ההסתד' רותי וההון הפרטי.

יותר מאוחר צורפו אליו גורמים מקר' מיים נוספים כמו קרן הקיבוץ המאוחד, מיפעלי הקיבוץ הארצי, המשביר המרכזי, קרן אחוד הקיבוצים והקבוצות, תנובה, יכו"ח-קל, כור, חברה לרישומים של בנק לאומי (המייצגת את האינטרסים של המולטי-מיליונר צ'ארלס קלור), בנק סחר-

תתקרב לעמדת המערב, או תבחר להתחרות בהכרזות המלחמתיות של פקין? חידה זו ניטו בשבועות האחרונים לפתור כל מיש' רדי החוץ במרחב.

דברי החבר' מאו. הסיכום נטה בוה"י רות לצד חיוב גישתו של בורגיבה. כי לצידו עמדה הכרזתו של אנדריי גרומייקו ב'1947, על הצורך בהקמת מדינת ישראל — ומייד לאחר שהוקמה, ההכרזה והעזרה ה' סובייטית למדינה החדשה.

בשני המיסמכים הבולטים ביותר שפירס' מה בריית-המועצות בעניין זה — גילוי' הדעת של משרד החוץ הסובייטי באפריל 1956 בדבר פתרון הסיכסוך על יסוד כבוד הודי, וההכרזה מוצמבר 1963 הכוללת את ישראל בין הבעיות הטריטוריאליות שיש לפתורן רק בדרכי טלום — היא מבטאת עמדה, ממנה יכול בורגיבה לשאוב עידוד למעול.

על כן, קשה היה למדינאים להניח, כי התחרות הסינית-סובייטית בגוש האפרו-

שר השר האוצר

ללא ההכשר של משרד החינוך. הוא הקפיד לשמור על רמת לימודים נאותה, דאג גם לפעילות חברתית עניפה בין כתלי בית-הספר.

החודש יצאו תלמידי טכניקום לטיול ה' שנתי המסורתי. התלמידים טילו בין הרי' הגליל, ביקרו גם בכמה קיבוצים. אבל המאורע העיקרי של הטיול היה הביקור בכפר עוספיה.

כמה ימים לפני שתלמידיו יצאו לטיול, פנה המנהל אל כמה צעירים מכפר עוספיה, הציע להם לערוך מפגש עם תלמידיו. צעירי רי הכפר רצו, ערכו תלמידי טכני' קום קבלת פנים לבכית במבואות הכפר, כיבדו אותם באוכל ובמשקה.

התוצאה המפתיעה: חלק גדול מן התלמי' דים נימגש לראשונה עם צעירים ערבים, עליהם שמע עד עתה רק מן העתונות. סיכם תלמיד הכיתה הראשונה את רשמ' המסע: "זה היה שעה אלף שעורים. גילינו ערבים, וראינו שהם הם בני-אדם."

ישראל — כדוגמת סיכסוך גרמניה — שייך לאותו סוג של בעיות אשר בקשר להן יש למצוא גישה חדשה.

על כן הסתמנה השבוע אפשרות, כי השתיקה הסובייטית תהפוך למילים. אין ספק שהמלים יקחו בחשבון את קשריה של בריית-המועצות עם ארצות-ערב, ובעיקר עם קאהיר. השאלה היתה: האם תוכל ל' התכחש לצורך בשלום?

חינוך

יוזמה פרטית

רשת בתי-הספר טכניקום אינה מוכרת עדיין על-ידי משרד החינוך והתרבות, אולם עובדה זו לא מנעה ממנהלו הצעיר ר' הדינאמי של בית-הספר, מאיר פליישמן, (35), לרתום את תלמידיו לפעילות חברתית, דבר שהוסיף הרבה ליוקרת המוסד. המנהל החליט לנהל את בית-הספר גם

אסיאתי תוכל להניע את מוסקבה להתחרות עם סיסמות כמו זו שנשא מאו טסה-טונג באוזני שוקירי: "אינכם שני מיליונים בני-פילסטין הניצבים לבדם מול ישראל, אלא מאה מיליון ערבים. חייבים אתם לחשוב ולפעול על בסיס זה."

הגנרל תומך. עובדת היותה של צרפת התומכת המערבית העיקרית בהכרזותיו של בורגיבה, עוררה אף היא תיקחת ביחס ל' עתיד חיוכה של המונה ליוה אשר בקרמ' לין. וזאת לא רק לאור ההסכם הסובייטי-צרפתי לגבי הסדר של שלום בווייאטנאם וניטרול דרום-מזרח אסיה, אלא אף לאור תמימות-הדעים ביניהן ביחס לשאלה הגרמ' נית, כפי שהסתבר מהצהרתו של גרומייקו בתום ביקרו בפאריס השבוע.

עובדה זו והעניקה מישנה חשיבות ל' דברי בטאנו של דה-גול, לא נאסיון: "הגנרל דה-גול הדגיש תמיד את הצורך בדבר משאומתן ריאליסטי על בעיות המזרח ה' תיכון. צרפת מאמינה, כי סיכסוך ארץ-